

MJV:s inställning i kärnavfallsfrågan

1. Miljöförbundet Jordens Vänners inställning till kärnkraft

Vår inställning till kärnkraften har alltid varit att det är den sämsta energikälla som nyttjas i världen, den källa som i störst grad vältrar över problem på oskyldiga och ännu ofödda.

Vi menar att alla kärnkraftverk (inte forskningsreaktorer som också används för att framställa radioisotoper med viktiga roller i medicin och teknik) ska stängas så fort det är möjligt utan att man riskerar samhällskaos till följd av akut elbrist.

Vår bedömning är att det i Sverige kan ske inom några, högst fem, år efter att avvecklingen påbörjats och riksdag och regering har lagt upp sådana spelregler att det är kärnkraft som stängs när det finns ett överskott på marknaden, säkrat för några månader framöver.

Vi har genom vår studie *Ställ Om för Rättvist Miljöutrymme* visat att Sveriges hushåll och näringsliv kan fungera utmärkt med en mindre elanvändning än dagens 140 TWh. Redan inom några decennier kan den sjunka med flera tiotals TWh, utan att landet slutar hålla en mycket elintensiv exportindustri. För världen som helhet har vi, tillsammans i vår världsrörelse Friends of the Earth International med organisationer i 58 länder, satt 2010 som ett slutår för all kärnkraft.

2. Om SKB:s arbete med slutförvar av använt kärnbränsle

SKB har som huvuduppgift att lösa ett problem för sina ägare, kärnkraftsindustrin, som borde ha varit löst innan kärnkraften togs i full, kommersiell drift, nämligen vad man gör med ett avfall som hotar bli en börda för tiotusentals kommande generationer och hotar erbjuda kommande krigsäventyrare årtusenden framöver en lätt utnyttjad källa till kärnvapen.

Branschen undervärderade kraftigt storleken på avfallsproblemet under 50-, 60- och 70-talet, och har nu kommit i en situation där den inte fullt ut **kan** erkänna problemets vidd utan att äventyra sin egen fortsatta existens. Därav följer att branschorganet SKB tvingats att lägga upp ett oseriöst arbete där man söker "lösningar" bara inom en ekonomisk ram (på ett par öre per kWh kärnkraftsel) som är möjlig för branschen att bära. Dessutom blir det en uppgift för SKB att hålla undan och osynliggöra kritik som ifrågasätter ramen.

Utifrån sin roll driver SKB delvis ett gott arbete - vissa geologiska studier och studier av olika barriärers effektivitet, delvis ett oseriöst arbete som mer syftar till att upprätthålla skenet av att lösningen är nära. Diskussionerna om platsval som saknar grund i relevanta metodkriterier hör till de senare.

3. MJVs synpunkter på KBS 3-metoden

KBS-3 svarar inte mot rimliga krav.

- den kan inte garantera ett tillräckligt skydd mot läckage av radioaktiva ämnen till grundvattnet under alla de förutsättningar som är aktuella i hundratusenåriga perspektiv
- den gör inte det nukleära materialet otillgängligt för framtida kärnvapenförbrytare.

4. Hur MJV tycker att man ska ta hand om det använda kärnbränslet

Vi är rädda för att det inte finns någon metod som tillfredsställer

våra krav, (se punkt 6) Om det inte finns någon helt tillfredsställande metod, så måste det avfall som ändå har uppstått likväl tas om hand på det **bästa sätt** den ansvariga

generationen förmår, även till kostnader som kärnkraftens elproduktion inte kan bära. Denna möjlighet är ett starkt skäl för att snarast möjligt avbryta all framställning av ytterligare kärnavfall.

När kärnkraftsproduktionen är avslutad ser MJV det som en stor uppgift för hela miljörelsen och alla dess organisationer att bidra till att den bästa lösning vår generation är mäktig ska genomföras.

5. MJV om alternativa metoder

De alternativa metoderna har vi inte tagit ställning till. Men vi anser att de ska finnas med i MKB-processen, alltså den prövning som avses leda fram till ett demokratiskt och vetenskapligt hederligt beslut om hanteringsmetoderna och förvaringsplatserna för kärnavfall.

6. Kriterier som ska gälla vid ett djup-/slutförvar

Som krav på en "lösning" på avfallsproblemet har vi diskuterat

- att framtida generationer inte ska belastas med faror, rimligen inte heller med arbetsinsatser för att hindra sådana faror
- att förvaret ska vara eller kunna göras oåtkomligt för framtida kärnvapentillverkare.
- att förvaret ska möjliggöra återtagbarhet av avfallet.

Dock är vi inte färdiga med våra diskussioner om kriterierna. Så vi kan komma att utveckla dem ytterligare. Vi är osäkra på om det är rimligt att utesluta metoder som kräver bevakning t.ex.

7. Vad ska man göra om man inte hittar någon lämplig plats för slutförvar?

Se punkt 4 ovan. Dock vill vi här påpeka att CLAB inte fyller några rimliga krav på mer långsiktig förvaring. Anläggningen är fruktansvärt känslig för allehanda slag av geologiska och mänskliga störningar och måste ständigt vaktas.

8. Hur MJV tror att ett eventuellt slutförvar skulle kunna påverka Oskarshamns kommun

Oskarshamns kommun, liksom varje kommun som skulle sitta med Svarte Petter, kommer att drabbas av ett slags kollektivt ångestillstånd, som ger sig till uttryck i allt från frenetiskt försvar för kärnindustriell verksamhet utan förmåga till kritisk distans, till uttalat benhårt avvisande. Däremellan finns reaktioner som driften att fly kommunen för egen del och rena psykosomatiska sjukdomstillstånd.

En särskild problembild är trolig i en framtid då kärnkraften inte längre utnyttjas industriellt och industriorganisationernas hårda ideologiska försvar för den har släppt: En incident kan plötsligt påvisa att företagsförsäkringar mot skador på tredje man är värdelösa, inte bara vid krig och naturkatastrofer, utan också vid olyckor i kärntekniska anläggningar. De orter som ruvar på det kärnindustriella arvet kan då plötsligt komma att tömmas på annan industriell verksamhet.

"UTAN TVIVEL ÄR MAN INTE KLOK." (Tage Danielsson)

Elisabeth Ahlin
Björn Eriksson
 (juli-98)